

1 Alusta siit > vali "Vaatlused"

2 Vaatluse tüüp peab olema "lind"

Fotode jt. lisatud meediafailide haldamine
LABORATOORIUMID > "Failide repositoorium"

Vaatluste otsing

3 Projekt kuhu vaatlusi lisad

7 Lisa meetrites, kui meetodiks on "From map".
Kui meetodiks on "GPS" siis pole vajalik.
Täpsusta meetod vastavas aknas.

Keelevalik

Linnuvaatluste tingmärkide info

Kasutada vaid sageli külastatava ala jaoks püsivaatluskohta luues

Aluskaardi valik

8 Kellaeg või ajavahemik on andmeanalüüsid oluline info.

Koordinaate saab ka tekstiväljale sisestada > muud asukohaväljad täituvad automaatselt

4 Eelnevalt loodud vaatluskohta valik

9 Siia märgitakse vaatluse tüüp. Kui oled antud vaatlusolukorras märkinud kõik liigid, siis vali "Kogunimekiri". Kui tegemist on liikide juhuvalikuga > "Valitud liigid".

5 Vali kaardil linnu asukoht või joonista polügon valides kaardi all olevast ribast vastav tööriist. Linnuvaatluste puhul on leiukohaks üldjuhul linnu (mitte vaatlaja!) asukoht, erandiks nt rändevaatlused.

6 Kui kaardirakendus automaatselt asukohta ei anna, siis lisa ise asukoha nimi. Teatud juhtudel võib ametlikku asukoha nime ka muuta Nt: järved ja muud loodusobjektid. Linnaosade nimed tuleb samuti ise lisada v.a. Tallinna puhul. Looduskaitsealad katavad tihti väga suure pindala ja kohanimi peaks olema täpsustatud. Joonobjektide (tänavad, teed, jõed) nimeks valimisel eeldatakse, et need oleks väga lühikesed. Pikad joonobjektid võivad läbida eri linnaosi, külasid, valdasid jne. Seega need ei ole täpsed leiukoha nimed ja vajavad lisaks täpsustavalt ka asustusüksuse nime.

Uuri abitekste mis avanevad välja pealkirjal klikkides!

Leiukoha nime valimisel lähtutakse reeglina asustusüksuse (küla, alevik, linn) nimest. Mitteametlikud kohanimed ja kohamääratlused nagu "mets", "põld", "viljakuivati" jne. lisada soovi korral märkuste lahtrisse. Erandid on mõistetavad näiteks selliste loodusobjektide nagu polder, järv, soo, raba, saar, neem, laht, väin, veepuhastusjaam, linnujaam ja mägi puhul, ning neid võib väiksemate piiritletud alade puhul kasutada.

Linnuliigi nimetuse võib sisestada eesti keeles, teadusliku nimetusena või 3+3 koodina. Taksoni (perekonna, liigi vms) teadusliku nimetuse või liigikoodi (3+3) esimeste tähtede sisestamisel avanevad hetke pärast valikvariandid. Mõlemat (teaduslik nimetus ja liigikoodi) korruga ei ole vaja sisestada! Valida saab vaid etteantud nimede ja koodide hulgast. 3+3 koodidega saab tutvuda nt Eesti lindude nimestikus EOÜ kodulehel (www.eoy.ee). Eestikeelsete nimede puhul (väli "Tavanimetus") jälgi, et liiginime taga sulgudes oleks märgitud, et tegemist on liigiga (mitte nt perekonnaga). Näide - punarind (liik) vs punarind (perekond)

Liigipaaride jms. puhul tuleb valida võimalikult täpne takson. Määramata liigi taha "sp". või "spe." ei märgita! Näiteid:
 a) Määramata kauri vaatlus. "Liik"- Gavia, "3+3 kood" lahter jääb tühjaks ja märkuste lahtrisse kirjutada näiteks GAVSTE/ARC.
 b) Määramata pääsukese vaatlus. "Liik" – Hirundinidae, "3+3 kood" lahter jääb tühjaks ja märkuste lahtrisse kirjutada H/R/D, HIR/DEL, määramata pääsuke vms. "Liik" välja kasutatakse ka alamliikide puhul (v.a. hallvares, kelle koodis CORNIX sisaldub ka alamliik).

Õpi ära erandid:
 STECUS
 STEAEA
 SAXTRA
 PHYLUS
 PHYDES
 CORNIX
 PYRULA
 CARRIS
 CARMEA

The screenshot shows a web application interface for bird sightings. At the top, there is a map of Estonia with a search bar and a text input field for the location. Below the map is a table of sightings. The table has columns for '3+3 kood', 'Tavanimetused', 'Liik', 'Arv', 'Sugu', 'Vanus', 'Sulestik', 'Tegevus', 'Paaride arv', 'Pesitsuskindlus', 'Märkused', and 'Toimingud'. The first row is highlighted in green and contains the following data: 'ANAPLA', 'Otsi...', 'Anas platyrhynchos Linnae', '1', 'Emane', '---', '---', 'p', '1', 'v', and 'Istub rannas kivil.'. Below the table, there are buttons for 'Salvesta', 'Tühista', 'Salvesta ja lisa uus', 'Salvesta ja kopeeri (uus ala)', and 'Salvesta ja lingi (olemasolev ala)'. There are also buttons for 'Lisa 1' and 'Lisa 10'.

Siin valikus ka hübriidid ja värvushälvetega isendid, nendest täpsem info lisada märkuste lahtrisse.

Välja päisel klikkides avanevad aknad täpsustava infoga

Fotode, häälte lisamine siit ikoonist

Siia märgitakse linnu täpne vanus kalendriaastates. Kui vähegi võimalik, siis proovi linnu iga maastikus määrata, kuna noor- ja vanalindude arvukuse põhjal võib teha järeldusi pesitsusedukuse kohta. Mõnikord on eamäärang oluline määramise seisukohalt (Nt loorkullid, konnakotkad, kajakad, ännid)

Siia vaid HAUDEpaaride arv, mitte läbirändajad!

Salvestades ja kopeerides vaatluse info järgmise vaatluse sisestamiseks, pane tähele, et kopeeritakse ka asukoha info. NB! Kui tahad asukohainfot eelneva vaatluse põhja kasutades muuta, siis kustuta eelnevalt "Asukoha tekst" väli, sest see ei muutu automaatselt.

Märkuste lahtrit saab julgelt kasutada vastavalt vajadusele. Näiteks saab siia lisada määramate jäänud liikide täpsustused (liigipaarid, liigirühmad), asukoha täpsustused, õliga määrdunud ja surnult leitud lindude info, püütud lindude mõõdud, vaatlusolud, hübriidide ja värvushälvetega isendite täpsemad kirjeldused, imeliku käitumise kirjeldused, ööbimiskogumite info jms.

Pesitsuskindluse lahtrit võib täita ka ilma paaride arvu lisamata. Ka see on väga väärtuslik info! Pesitsusinfot palume julgelt lisada ka vanade vaatluste puhul.

PlutoF'i linnuvaatluste KKK

1. Kas pesitsuskoodid on vajalikud?

Kui vaatlus viitab pesitsusele, siis kindlasti. Koodide seletust näed andmevälja („Pesitsuskindlus”) pealkirjal klikkides. Pesitsusinfot saab lisada ka leitud pesade kohta st. ka väljaspool pesitsusaega (nt kukkurtihase ja haraka pesad paistavad talvel hästi välja). Rõhutame taas, et rändel olevate veelindude puhul pesitsuskoodi „P” (paar) ei kasutata. Isas- ja emaslinnud märgitakse neil juhtudel eraldi, ilma pesitsuskoodita. Sama kehtib ka meil suvitavate viupartide kohta (liik on meil haudelinnuna haruldane). Kui pole kindel, kas vaatlus viitab pesitsusele, siis pesitsuskoodi ei lisata. Vaid pesitsuskoodiga vaatlused ilmuvad haudelindude levikuatlase kaardirakendusse.

2. Kas lindude iga ja sugu peab märkima?

Võimalusel kindlasti, kuigi alati ei saa sugu ja iga määrata. Selle info põhjal saab teha järeldusi lindude pesitsusedukuse kohta. Näeme, et sageli jäetakse iga/sugu märkimata loorkullidel ja kajakatel, kelle puhul see on enamikul juhtudel võimalik. Tõmmukajate puhul rõhutame, et alamliigi märkimine on oluline, kui suudetakse alamliik *fuscus* tuvastada. Vanalindude puhul on see reeglina võimalik. „Heledaseljaliste” alamliikide (*heuglini*, *intermedius*, *graelsii*) eristamine pole hetketeadmiste põhjal võimalik. Nende taksonite kohta lisage võimalusel foto ja lisamärkus. Alamliigini määramist võiks heades vaatlusoludes üritada ka sinirinna isaslindude, hänilase isaslindude, rabahane, soorüdi ja mänsaku puhul.

3. Kas surnud lindude kohta võib infot sisestada?

Jah, see on oluline info. Tegevustähiseks on sel juhul „X” ja võimalusel lisage ka surmapõhjus. Tegevuskood on ka vigastatud lindude vaatluste puhul – „V”.

4. Kas võin ka omi vanu vaatlusi sisestada?

Jah, see on väga oodatud. Ka juhtudel kui täpne vaatlusaeg ja koht pole teada, saab lisada vaatlusperioodiks kuupäevade vahemiku ja asukohaks joonistada suurema polügoni. Ärge unustage pesitsuskoodi ka vanade vaatluste sisestamisel.

5. Kas pean alati märkima nimekirja tüübi?

See on lihtne. Enamik vaatlusi on juhuvaatlused üksikute liikide kohta. Sel juhul on valikuks „Valitud liigid”. Väga soovitatav on antud vaatluskohas ja vaatlushetkel KÕIK kohatud liigid üles märkida ning sel juhul on nimekirja tüübiks „kogunimekiri”. Täisnimekirjad on palju informatiivsemad liikide arvukusanalüüside tegemisel. Sageli on raske infot leida just tavaliste liikide kohta.

6. Kas saab vaatlusi lisada kui lindude arvu ei tea?

Jah. Sel juhul märgitakse lindude arvuks „-1”. Pigem eelistada kasvõi umbkaudset arvukushinnangut ja sel juhul lisada täpsustav märkus („miinimumhinnang”, „umbaudne hinnang” vms.).

7. Kuidas sisestan hübriide ja ebatüüpilise sulestikuga linde?

Selleks on sulestiku andmeväljal valikud „hübriid” ja „värvushälve”. Täpsustav info lisada märkuste väljale. Fotodokumentatsioon on selliste lindude puhul väga oodatud.

8. Kui täpselt peab vaatluskohta märkima?

Võimalikult täpselt. GPS seadmed ja nutitelefonid võimaldavad asukohti määrata vähem kui meetrise täpsusega. Pesakohti tasubki märkida suurusjärgus meetri täpsusega (koordinaadi täpsusaste sel juhul märkida „GPS”). Kui asukoht on ebaselgem, siis selle määratlemiseks kasutada kas suuremat koordinaadi täpsusastet või joonistada potentsiaalsest vaatlusalast polügon.

9. Kuhu teatan süsteemis leitud vigadest?

Nii PlutoF’is kui ka e-Elurikkuse väljundis leitud vigade raporteerimiseks on aadress support@plutof.ee. Arendusmeeskond tegeleb pidevate uuendustega ja seetõttu võib sisestusmooduli väljanägemises väikesi muutusi tekkida ning uusi funktsioone lisanduda. Uue e-Elurikkuse väljundi arendamine on tulevikuplaanides.

10. Miks ma ei näe pärast sisestamist oma vaatlust e-Elurikkuse väljundis?

Ilmselt oled administreeritav vaatleja, kelle vaatlused kontrollitakse üle. Administraatorid üritavad vaatlusi võimalikult kiirelt aktsepteerida. Aega võivad võtta problemaatilised vaatlused ja kiirel välitööde ajal võib olla ka pikem ooteaeg. Eriarvamuste vältimiseks lisage harulduste vaatluste puhul fotodokumentatsioon või lindistus. Huvitavate vaatluste puhul tasub märkuste lahtrisse alati täiendavat infot lisada.